אין מעמידין פרק שני עבודה זרה לא.

מסורת הש"ס

תורה אור השלם

1. אם יקוּלוּ הֲעָבִים גֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ יָרִיקוּ וְאִם יִפּוֹל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם יִהְיֶה: קהלת יא ג

גליון הש"ם

תוס' ד"ה ולא יבו' אלא בארבע. עיין נזיר דף מח ע"ב תוספות ד"ה אמר:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולא לא לא הוי חומם בתוך חומם דיקולא ומיהדק כדאיתא דיו: (ב) רש"י ד"ה ומיהדק וכו' דלא טרח: (ג) ר"ה לא מיהדק דנוח: (ד) ר"ה ד"ה הוי וכו' דשורה הוא לספוך: (ה) תוספות ד"ה דאמר רב וכו' והיינו דאנה בר רב הוא ורב דחתך לה לגיסא אחלנתא קרנתא מיירי כשמשלחה. נ"ב פרק גיד הנשה נדף לה: (ו) באו"ר לרשות חומתו ולהבירו לי: (ז) באו"ר כפ' בתרא. נ"ב נמוק דף עד ומשמע מדברי התוס' שפ"ל דיסהיא דסתיף כוי לא הוי אלא חומם אחד דלא כפרש"י לשם וכן נראה מדברי התוס' לשם ש"ס:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה המפקיד. לא המתיר כ"כ כו'. נ"ב עיין לעיל כ"ט ב' דמשום אחלנתא לא מיישינן מתיסם אחד (ועמ"ש רכינו בי"ד סי' קי"ח ס"ק ה' וסי' ק"ל ס"ק מ"ו):

מוסף רש"י

הרי הן כפירותיו. של עובד כוכבים, דומיא אלעיזרו ולריך לסיפרם מהן מעשר (בכורות יא:).

רבינו חננאל

בכזית כמת וכעבודת כוכבים. סתם יינו אסור בהנאה ומטמא טומאת משקין ברביעית הפקידו לייגו ישראל אצל עובד כוכבים אסור בשתיה ומותר בהנאה. איני והתנן בדמאי פ"ג המפקיד פירותיו אצל הכותי ואצל עם הארץ הרי הן בחזקתן למעשר ולשביעית אצל העובד כוכבים כפירותיו הנה המפקיד אצל העובד כוכבים נעשו אותם הפירות כפירותיו וביינו אמרינן אסור (ו) בהנאה ומטמא טומאת משקין ברביעית ופרק ר' ירמיה הא דאמר ר' יוחנן משום ר' יהודה בן בתירא כגון שייחד לו העובד כוכבים קרן זוית והוא שמותר בהנאה. ומקשינן עליה אי הכי בשתיה נמי לישתרי דהא כדתנא ליה רבי חנחום משנת

מבוא

מפס יינם אסור בהנאה. משום גזירת יין נסך: **ומטמא טומאת משקין.** מטמא טומאת אוכלין ומשקין כתורת משקין טומאת שרץ שאינו מטמא אדם וכלים אלא אוכלין ומשקין ושיעורן לקבל טומאה ברביעית הלוג ככל טומאת משקין: **והמקן המפקיד פירותיו אצל העובד כוכבים הרי הן כפירותיו למעשרות ולשביעית.** דמשידי לחלופי וה"ג דלמא חלפיה והאי ממרא דעובד כוכבים הוא: **שייחד לו קרן זוית.** ומכר לו מפתח או עשה חומה: **פירות.** מקוס של בר קפרא הוא ונפטר בר קפרא: **שיפול הענ.** ששכן שם תלמידי חכמים: **שם יהו ס"ד.** שהוא עלמו ימלא שם והא שכיב ליה: **אלא שם [יהו פירותיו].** ימלאו פירות הענ שנשכו ממנו אף כאן הלריך לדברי חכמים ישאל את בני העיר ששומעין ומלדין ממנו ומלמדים אותן לאחרים: **מפתח או חומה ר"א מפיר.** אף בשתיה: **וחכמים אוסרין.** לעשות כן ואי עבד שרי בהנאה כדאמרינן לעיל: **ותרוייהו ברבנן.** דאי כר"א בחומה אחד נמי שרי: **אגנא אחומא דחביתא.** כפה מזרק ע"פ החבית: **שריקא.** טח בעיטו ודיבק סביבות פי המזרק לדופני החבית: **דיקולא.** כפה על ע"פ חבית והחבית מגופה דהייגו ב' חומות מגופת החבית שדבוקה בחבית ומתייבשה וסל כפוי עליה: **ומיהדק.** נכנס בדוחק פי הסל לבלוע את החבית הוי חומה בתוך חומה (ג) ולא טרח לזיופי כולי האי: **לא מיהדק.** (ג) נוח ליטלו הוי כמאן דליתיה: **עוד.** של עור מלא יין וקשור ומונח בתוך דיסקיות של עור: **פיו.** של עוד: **למטה.** בתוך דיסקיה: **הוי חומה בתוך חומה.** דטרח (ד) להפוך ולהתיר קשר הדיסקיא וקשר העוד ולחזור ולקשרה כולי האי לא טרח: **ואי לייף חומיה.** של עוד לגיו ולייר וחומה כעין שקושרין עודות שלנו של שמן שלאחר שקושרים אותו מכניסין פי העוד כשהוא קשור בתוכו ועוד קושרים אותה פעם אחרת אפי' אין דיסקיא הוי חומה בתוך חומה: **עין כוסי.** מקום כותים: **בירם סריקא.** עובדי כוכבים הן וסמוכין לעין כוס: **ברקתא.** עיר של כותים: **כפר פרשאי.** עובדי כוכבים: **וזגדור.** כותים:

חבית

סתם יינם [א]אסור בהנאה [ב]ומטמא טומאת משקין ברביעית [ג]המפקיד יינו אצל עובד כוכבים אסור בשתיה ומותר בהנאה והתנן [ד]המפקיד פירותיו אצל עובד כוכבים הרי הן כפירותיו של עובד כוכבים לשביעית ולמעשר [ה]כגון שייחד לו קרן זוית אי הכי בשתיה נמי לישתרי דהא רבי יוחנן אקלע לפרוד אמר כלום יש משנת בר קפרא תנא ליה ר' תנחום דמן פרוד המפקיד יינו אצל עובד כוכבים מותר בשתיה קרי עליה [ו]מקום שיפול העץ שם יהו שם יהו ס"ד אלא שם יהו פירותיו א"ר זירא לא קשיא הא ר"א הא רבנן דתניא אחד הלוקח ואחד השוכר בית בחצירו של עובד כוכבים ומלאהו יין ומפתח או חותם ביד ישראל [ז]ר"א מתיר וחכמים אוסרין א"ר חייא בריה דרבי חייא בר נחמני א"ר חסדא אמר רב ואמרי לה אמר רב חסדא אמר זעירי ואמרי לה א"ר חסדא אמר לי אבא בר חמא הכי אמר זעירי [ח]הלכה כר"א אמר רבי אלעזר הכל משתמר בחותם אחד חוץ מן היין שאין משתמר בחותם אחד ור' יוחנן אמר אפי' יין משתמר בחותם אחד ולא פליגי הא כר"א הא כרבנן איכא דאמרי א"ר אלעזר הכל משתמר בחותם בתוך חותם חוץ מן היין שאין משתמר בחותם בתוך חותם ורבי יוחנן אמר [ט]אפילו יין משתמר בחותם בתוך חותם ותרוייהו כרבנן מר סבר כי פליגי רבנן עליה דר"א בחותם אחד אבל בחותם בתוך חותם שרו ומר סבר אפילו חותם בתוך חותם אסרי היכי דמי חותם בתוך חותם אמר רבא [י]אגנא דפומא דחביתא שריקא וחתימא הוי חותם בתוך חותם ואי לא לא [כ]דיקולא ומיהדק הוי חותם בתוך חותם לא מיהדק לא הוי חותם בתוך חותם [ל]נוד בדיסקיא חתימת פיו למטה הוי חותם בתוך חותם פיו למעלה לא הוי חותם בתוך חותם וכי קייף פומיה לגיו וצייר וחתים הוי חותם בתוך חותם ת"ר בראשונה היו אומרים יין של עין כושי אסור מפני בירת סריקא ושל ברקתא אסור מפני כפר פרשאי ושל זגדור אסור מפני כפר שלים חזרו לומר חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות מעיקרא מאי סבור ולבסוף מאי סבור מעיקרא סבור אין כותי מקפיד על מגע עובד כוכבים לא שנא פתוחות ולא שנא סתומות ולבסוף סבור כי לא קפיד אפתוחות אסתומות מקפיד קפיד וסתומות מותרות ורמינהי המפקיד יינו אצל עובד כוכבים אסור בשתיה ומותר בהנאה והתנן המפקיד פירותיו אצל עובד כוכבים הרי הן כפירותיו אי הכי בשתיה נמי לישתרי דהא דאמר רב חסדא אמר רב אמר רבי אלעזר הכל משתמר בחותם אחד חוץ מן היין שאין משתמר בחותם אחד ור' יוחנן אמר אפי' יין משתמר בחותם אחד ולא פליגי הא כר"א הא כרבנן איכא דאמרי א"ר אלעזר הכל משתמר בחותם בתוך חותם חוץ מן היין שאין משתמר בחותם בתוך חותם ורבי יוחנן אמר אפילו יין משתמר בחותם בתוך חותם ותרוייהו כרבנן מר סבר כי פליגי רבנן עליה דר"א בחותם אחד אבל בחותם בתוך חותם שרו ומר סבר אפילו חותם בתוך חותם אסרי היכי דמי חותם בתוך חותם אמר רבא אגנא דפומא דחביתא שריקא וחתימא הוי חותם בתוך חותם ואי לא לא דיקולא ומיהדק הוי חותם בתוך חותם לא מיהדק לא הוי חותם בתוך חותם נוד בדיסקיא חתימת פיו למטה הוי חותם בתוך חותם פיו למעלה לא הוי חותם בתוך חותם וכי קייף פומיה לגיו וצייר וחתים הוי חותם בתוך חותם ת"ר בראשונה היו אומרים יין של עין כושי אסור מפני בירת סריקא ושל ברקתא אסור מפני כפר פרשאי ושל זגדור אסור מפני כפר שלים חזרו לומר חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות מעיקרא מאי סבור ולבסוף מאי סבור מעיקרא סבור אין כותי מקפיד על מגע עובד כוכבים לא שנא פתוחות ולא שנא סתומות ולבסוף סבור כי לא קפיד אפתוחות אסתומות מקפיד קפיד וסתומות מותרות ורמינהי המפקיד יינו אצל עובד כוכבים אסור בשתיה ומותר בהנאה והתנן המפקיד פירותיו אצל עובד כוכבים הרי הן כפירותיו אי הכי בשתיה נמי לישתרי דהא דאמר רב חסדא אמר רב אמר רבי אלעזר הכל משתמר בחותם אחד חוץ מן היין שאין משתמר בחותם אחד ור' יוחנן אמר אפי' יין משתמר בחותם אחד ולא פליגי הא כר"א הא כרבנן איכא דאמרי א"ר אלעזר הכל משתמר בחותם בתוך חותם חוץ מן היין שאין משתמר בחותם בתוך חותם ורבי יוחנן אמר אפילו יין משתמר בחותם בתוך חותם ותרוייהו כרבנן מר סבר כי פליגי רבנן עליה דר"א בחותם אחד אבל בחותם בתוך חותם שרו ומר סבר אפילו חותם בתוך חותם אסרי היכי דמי חותם בתוך חותם אמר רבא אגנא דפומא דחביתא שריקא וחתימא הוי חותם בתוך חותם ואי לא לא דיקולא ומיהדק הוי חותם בתוך חותם לא מיהדק לא הוי חותם בתוך חותם נוד בדיסקיא חתימת פיו למטה הוי חותם בתוך חותם פיו למעלה לא הוי חותם בתוך חותם וכי קייף פומיה לגיו וצייר וחתים הוי חותם בתוך חותם ת"ר בראשונה היו אומרים יין של עין כושי אסור מפני בירת סריקא ושל ברקתא אסור מפני כפר פרשאי ושל זגדור אסור מפני כפר שלים חזרו לומר חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות מעיקרא מאי סבור ולבסוף מאי סבור מעיקרא סבור אין כותי מקפיד על מגע עובד כוכבים לא שנא פתוחות ולא שנא סתומות ולבסוף סבור כי לא קפיד אפתוחות אסתומות מקפיד קפיד וסתומות מותרות ורמינהי המפקיד יינו אצל עובד כוכבים אסור בשתיה ומותר בהנאה והתנן המפקיד פירותיו אצל עובד כוכבים הרי הן כפירותיו אי הכי בשתיה נמי לישתרי דהא דאמר רב חסדא אמר רב אמר רבי אלעזר הכל משתמר בחותם אחד חוץ מן היין שאין משתמר בחותם אחד ור' יוחנן אמר אפי' יין משתמר בחותם אחד ולא פליגי הא כר"א הא כרבנן איכא דאמרי א"ר אלעזר הכל משתמר בחותם בתוך חותם חוץ מן היין שאין משתמר בחותם בתוך חותם ורבי יוחנן אמר אפילו יין משתמר בחותם בתוך חותם ותרוייהו כרבנן מר סבר כי פליגי רבנן עליה דר"א בחותם אחד אבל בחותם בתוך חותם שרו ומר סבר אפילו חותם בתוך חותם אסרי היכי דמי חותם בתוך חותם אמר רבא אגנא דפומא דחביתא שריקא וחתימא הוי חותם בתוך חותם ואי לא לא דיקולא ומיהדק הוי חותם בתוך חותם לא מיהדק לא הוי חותם בתוך חותם נוד בדיסקיא חתימת פיו למטה הוי חותם בתוך חותם פיו למעלה לא הוי חותם בתוך חותם וכי קייף פומיה לגיו וצייר וחתים הוי חותם בתוך חותם ת"ר בראשונה היו אומרים יין של עין כושי אסור מפני בירת סריקא ושל ברקתא אסור מפני כפר פרשאי ושל זגדור אסור מפני כפר שלים חזרו לומר חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות מעיקרא מאי סבור ולבסוף מאי סבור מעיקרא סבור אין כותי מקפיד על מגע עובד כוכבים לא שנא פתוחות ולא שנא סתומות ולבסוף סבור כי לא קפיד אפתוחות אסתומות מקפיד קפיד וסתומות מותרות ורמינהי המפקיד יינו אצל עובד כוכבים אסור בשתיה ומותר בהנאה והתנן המפקיד פירותיו אצל עובד כוכבים הרי הן כפירותיו אי הכי בשתיה נמי לישתרי דהא דאמר רב חסדא אמר רב אמר רבי אלעזר הכל משתמר בחותם אחד חוץ מן היין שאין משתמר בחותם אחד ור' יוחנן אמר אפי' יין משתמר בחותם אחד ולא פליגי הא כר"א הא כרבנן איכא דאמרי א"ר אלעזר הכל משתמר בחותם בתוך חותם חוץ מן היין שאין משתמר בחותם בתוך חותם ורבי יוחנן אמר אפילו יין משתמר בחותם בתוך חותם ותרוייהו כרבנן מר סבר כי פליגי רבנן עליה דר"א בחותם אחד אבל בחותם בתוך חותם שרו ומר סבר אפילו חותם בתוך חותם אסרי היכי דמי חותם בתוך חותם אמר רבא אגנא דפומא דחביתא שריקא וחתימא הוי חותם בתוך חותם ואי לא לא דיקולא ומיהדק הוי חותם בתוך חותם לא מיהדק לא הוי חותם בתוך חותם נוד בדיסקיא חתימת פיו למטה הוי חותם בתוך חותם פיו למעלה לא הוי חותם בתוך חותם וכי קייף פומיה לגיו וצייר וחתים הוי חותם בתוך חותם ת"ר בראשונה היו אומרים יין של עין כושי אסור מפני בירת סריקא ושל ברקתא אסור מפני כפר פרשאי ושל זגדור אסור מפני כפר שלים חזרו לומר חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות מעיקרא מאי סבור ולבסוף מאי סבור מעיקרא סבור אין כותי מקפיד על מגע עובד כוכבים לא שנא פתוחות ולא שנא סתומות ולבסוף סבור כי לא קפיד אפתוחות אסתומות מקפיד קפיד וסתומות מותרות ורמינהי

המפקיד יינו אצל עובד כוכבים אסור בשתיה ומותר בהנאה. ובסמוך משמע שהפקידו בחותם אחד ותימה מאי קסבר ר' יהודה בן בתירא אי לא חיים לזיוף כר"א אפילו בשתיה נמי אי חיים לזיוף כרבנן אפי' בהנאה ליתסר שמא נגע בו העובד כוכבים ונסכו וי"ל דרבי יהודה בן בתירא לטעמיה דאמר לקמן בפרק ר' ישמעאל (דף נט:) יין של ישראל שנגע בו עובד כוכבים מותר בהנאה תדא דאין מנסכין יין אלא בפני עבודת כוכבים ועוד שאומר לו לא כל הימנך שאתסור ייני לאוסרי ואע"ג דחיישי לזיוף דנגע ביה ושתה מיניה [א] לא החמיר כ"כ לאוסר אלא אחלופי בשלו איסור גם בהנאה היין שכל עיקר איינס אינו אסור אלא מדרבנן:

דאמר רב הלכה כר"א שמתיר יין בחותם אחד. ולקמן פ"ב (דף סט: ושם) נמי אמרינן האידנא קיימא לן כר"א דלא חיים לזיופא ויש להקשות דרב אדרב דהא אמר רב לקמן (דף נט.) תכ"ת בחותם אחד אסור סימן אלא בשר יין תכלת ועוד קשה דרב אשי אמר לעיל (דף נט:) גבי חומץ ויין מבושל א"ל חותם בתוך חותם משמע הא יין גמור צריך חותם בתוך חותם וכן רבא דשקיל וטרי לקמן בסמוך היכי דמי חותם בתוך חותם משמע דס"ל דלא סגי בחותם אחד וכולה סוגיא דשמעתא מיירי בחותם בתוך חותם והיה מתרץ ר"ת דהתם דרב דלקמן מיירי בישראל משוח וגרע מעובד כוכבים מפני שהוא בעוח שיאמינוהו ולא מיקמת כ"כ וכן ההיא דרב אשי דלעיל (דף נט:) נ"מ לענין ישראל משוח וכן רבא מפרש חותם בתוך חותם אליבא דרבנן ואפי' אליבא דהלכתא איכא נפקותא כגון ישראל משוח והיא [ב]דרבה בר רב הונא [ג] תמך לה לבישראל אחלנתא קרנתא כשמשלחה ביד עובד כוכבים ולהכי סגי בחותם אחד וקשה קלת פר"ת דבנראה היא להעמיד כל אלו ההלכות בישראל משוח ואגן בעובדי כוכבים קיימינן ורב אשי לעיל אזכיר חומץ ביד עובד כוכבים אין צריך חותם בתוך חותם ומשמע הא יין ביד עובד כוכבים צריך ועוד דבירושלמי משמע דהתיא בעובד כוכבים אייני וגם רש"י וה"ג פירשוהו בעובד כוכבים לכך נראה לפרש דהכא והתם בעובד כוכבים אייני ויש לחלק בין שולח לחבירו ואינו חוזר ורואה חותמו להכירו אלא צריך חותם בתוך חותם דלא מרתת שקבור האחר לא יכיר

עין משפט נר מצוה

עט א מיי' פי"ח מהל' מאכלות אסורות הלכה ג סמג לאוין קמח טור ש"ע י"ד סימן קכג סעיף ח:

פ ב מיי' פי"ו מהלכות מאכלות אסורות הלי' ח:

פא ג מיי' פי"ג מהל' מ"א הלכה ט סמג לאוין קמח טיש"ע י"ד סימן קל סעיף ב:

פב ד מיי' פי"ח מהל' מעשר הלכה עו:

פג ה מיי' פי"ג מהל' מאכלות אסורות הלי' ט סמג לאוין קמח טור ש"ע י"ד סי' קל סעי' ב:

פד ו ז מיי' שם הלכה ח ח טור ש"ע שם סעיף ח (וסעיף ז):

פה ח ט י מיי' שם הלכה ח טור ש"ע שם סעיף ד:

רבינו חננאל (המשך)

בר קפרא המפקיד יינו אצל עובד כוכבים מותר בשתיה קרי עליה ר' יוחנן מקום שיפול העץ שם יהו פירותיו [ד] ופריק ר' זירא פירוק אחר ואמר מתני' דדמאי כרבנן דאמרי תר' יוחנן דאמר כרבי [ה] אליעזר דתניא אחד הלוקח ואחד השוכר בית בחצרו של עובד כוכבים ומלאהו יין ומפתח וחותם ביד ישראל רבי אליעזר מתיר בשתיה ולא חייש לזיופא. ואסיקנא משמיה דרב חסדא אמר זעירי הלכתא כר' אליעזר. א"ר אלעזר הכל משתמר בחותם בתוך חותם ביד העובד כוכבים חוץ מן היין שאינו משתמר אלא בשומר תר' יוחנן אמר אפי' יין משתמר חותם בתוך חותם ביד עובד כוכבים ותרוייהו רבי יוחנן ור' אלעזר בחכמי' דאמרי ר' יוחנן סבר כי פליגי רבנן עליה דר' אליעזר בחותם אחד אבל חותם בתוך חותם אפילו רבנן שרו. היכי דמי חותם בתוך חותם אגנא שריקא אחביתא וחתימא הרי זה חותם בתוך חותם ואי לא הוי כי האי גוונא לא הוי חותם בתוך חותם. דיקולא אפומא דחביתא חתימא אי מהדק הוי חותם בתוך חותם ואי לא מהדק לא. נוד צרור בדסקיא צריכא וחתימא אם פי הנוד בתוך הדיסקיא והדיסקיא למעלה צרורה וחתומה הוי חותם בתוך חותם. ואי לא הוי פי הנוד למטה בדסקיא לא הוי חותם בתוך חותם והלכתא כר' יוחנן וקיימא לן דכל כמרי שעל פי החבית אי מיהדק ואין אדם יכול להסירו מבלי שבירת החותם הרי זה חותם בתוך חותם: עין כושי מדור של כותים ובירת סריקא קרוב להן מדור עובדי כוכבים וכן ברקתא וכפר פרשה וכן (גנדיד) וכפר שחלים אסרו מדורה של כותים מפני מדור של עובדי כוכבים שהולכין ובאין אצלן: קסברי רבנן אין כותי מקפיד על מגע עובד כוכבים וכל יין שלהן מגע עובד

א) [ומלאי פ"ג מ"ד בכורות יא:]. ב) [שבת קכג.]. ג) [כ"מ כג ע"ב ופס כתוס' ד"ה מתלמא].

ו) ר"ל ולא"כ המפקיד יינו אצל עובד כוכבים ג"כ יהי' אסור בהנאה דהא אמרינן דולאי התליסו כיינו. ב) מלשון רבינו ז"ל משמע דגרס כגמ' אלא מ"ר דרא ומייד מתי' קמא לגמרי. ג) הדבר נ"ב דא"כ הדרת הקושיא לוזיקה דאפילו בשתי' נמי לשתרי דהא ר"א מתיר אפי' בשתיה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com